

LAP 2014 - 2020 LAP 2007 - 2013 ex-post novērtēšana

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts

Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa

vadītāja E. Benga, pētnieki: J.Hāzners, P.Lakovskis

26.06.2015.

Paveiktais

- NNS darbs **LAP 2014-2020** programmai:
 - Regulāra iesaistīšanās LAP 2014-2020 pasākumu ieviešanas MK noteikumu gatavošanā (dalība darba grupu sanāksmēs, MK noteikumu projektu komentēšana)
 - VRG pašnovērtējuma rokasgrāmatas sagatavošana (Sagatavota papildināta versija. Prezentēts veikums 13.04.2015. ZM rīkotajā pasākumā VRG pārstāvjiem, uz klausīti viedokļi . Pārstrādāta VRG pašnovērtējuma rokasgrāmata . Izsūtīta pārstrādātā versija komentāriem visiem VRG, VLT, ZM 25.05.2015.(komentāri nav saņemti)
 - Bioloģiskās daudzveidības noteikšanai turpinās pētījums «Skrejvaboļu izplatība un to atšķirības dažādās agrocenozēs» (veikta transekšu ierīkošana parauglaukumos ar atšķirīgām apsaimniekošanas sistēmām un laukaugu kultūrām, pabeigta 1. cikla skrejvaboļu uzskaitē)
 - Energoefektivitātes nosacījumi saistībā ar lauksaimniecību un pārtikas nozari (Prezentēts paveiktais 5.06.2015.)

Paveiktais

- *Ex-post* (gala) novērtēšana LAP 2007-2013:

- Novērtēšanas datu un pielietojamo metožu izvērtēšana, intervences analīze:
 - atbildes uz jautājumiem, mērķu līmeņi, lietderība, rezultativitāte, saskaņotība
 - mežu pasākumi (1.2.2. un 1.2.5. pasākumi un 2.2.3. un 2.2.6. pasākumi)
 - TP, VLT, *Leader* pasākumiem
- 1. ass 1.2.1. un 1.4.1. pasākumu ietekmes un rezultātu novērtēšanas metožu pielietošanas rezultāti
- Rezultāta un ietekmes rādītāju par 2. ass pasākumiem apkopošana
- LAP 2007-2013 ieinteresēto pušu viedokļa apzināšana (padziļinātās intervijas) par ieguvumiem un ieguvējiem
-

Lauku saimniecību modernizācijas pasākuma provizoriskie rezultāti

Pamatrādītāji			
Rādītāja veids	Rādītājs	Mērķis	Izpilde, %
Iznākuma	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	3,650	105
	Kopējais investīciju apjoms, EUR	847,517,590	85
Rezultātu	Saimniecību skaits, kuras ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas	2,500	152
	Neto papildus pievienotā vērtība pēc PPS, EUR	245,000,000	62
Ietekmes	Bruto pievienotās vērtības uz vienu gadā nodarbināto darbaspēka vienību izmaiņas, EUR/nodarb.	2,230	103
Papildus rādītāji			
Rādītāja veids	Rādītājs	Mērķis	Izpilde, %
Iznākuma	Atbalstīto saimniecību skaits, kurām programmēšanas periodā saņemtā atbalsta attiecināmo izmaksu kopsumma pārsniedz 600,000 EUR	120	203
Rezultātu	Jaunbūvēto vai atjaunoto ēku grīdas platība, m ²	430,000	358

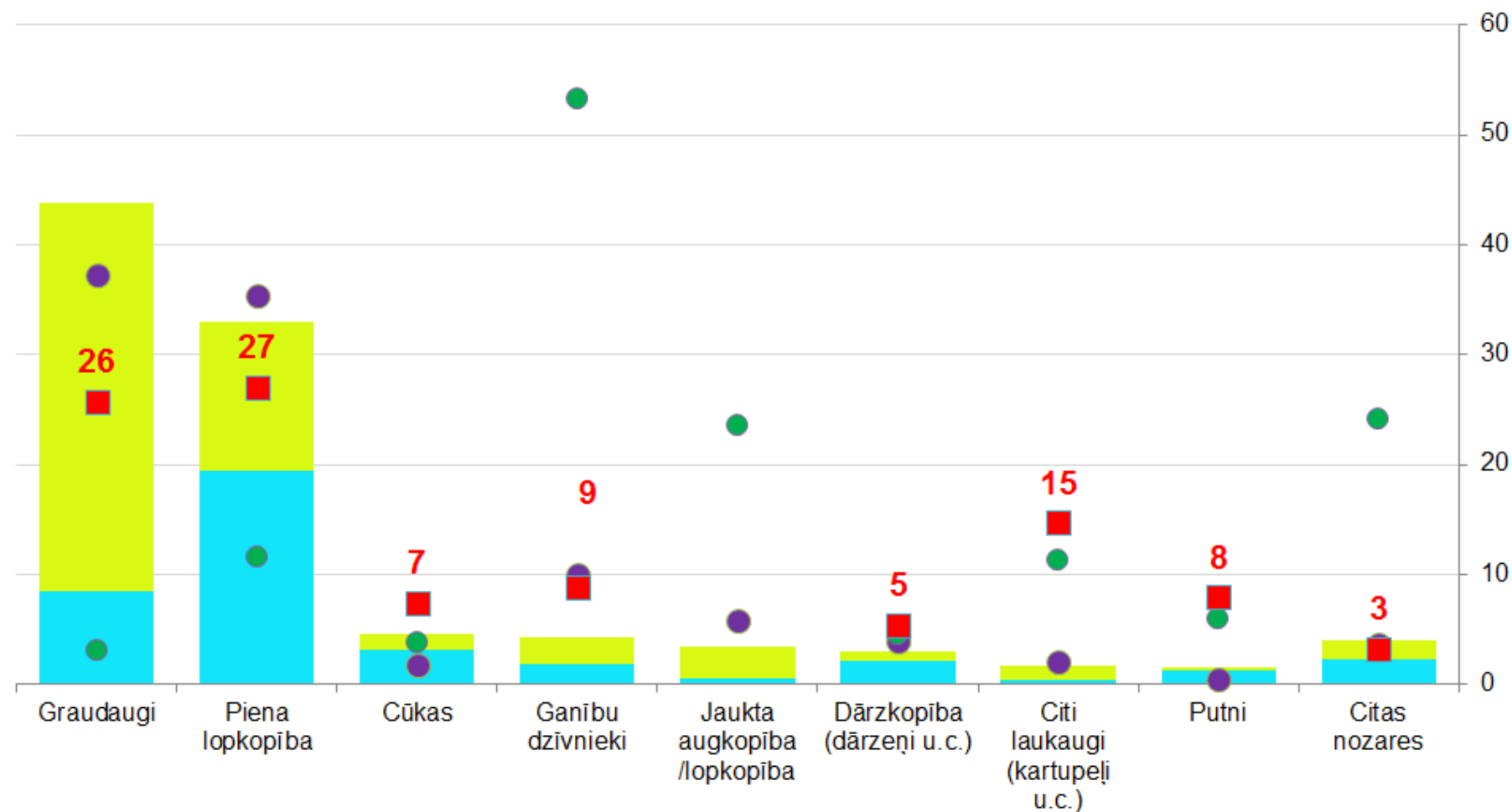
Lauku saimniecību modernizācija

pasākuma provizoriskā ietekme

- pasākuma tiešā neplānotā **ietekme uz nodarbinātību** (darbaspēka pieaugums atbalstītajās saimniecībās pasākuma ietekmē) ir neliela, bet negatīva (**-0.03 LDV**)
- pasākums **nerada pašvara zudumus** (pasākuma dalībnieki nebūtu veikuši līdzīgas investīcijas bez programmas atbalsta)
- pasākumam **nav sviras efekta** (atbalsta saņemšana neinducē atbalsta saņēmēju tēriņu pieaugumu)
- pasākuma mērķis **darba ražīguma pieaugumam** ir **sasniegts** (pasākuma rezultativitāte ir **103%** no plānotā rezultāta)
- pasākuma mērķis **bruto pievienotās vērtības pieaugumam** (ieguldījumam visas lauku ekonomikas izaugsmē) **nav sasniegts** (pasākuma rezultativitāte ir **62%** no plānotā rezultāta)

leguldījumu sadalījums nozarēs

■ ražošanas pamatlīdzekļu att.izm., %

● projektu skaits, %

■ nozares īpatsvars produkcijas struktūrā, % (2007.-2013.g., LEK)

■ būvju un būvmateriālu att.izm., %

● bioloģisko projektu att.izm., % nozarē

Daļēji naturālo saimniecību pasākuma provizoriskie rezultāti

Pamatrādītāji			
Rādītāja veids	Rādītājs	Mērķis	Izpilde, %
Iznākuma	Atbalstīto daļēji naturālo saimniecību skaits	1,849	70
Rezultātu	Saimniecību skaits, kuras uzsāk ražot produkciju tirgum	500	
	Neto papildus pievienotā vērtība pēc PPS, EUR	4,100,000	127
Ietekmes	Bruto pievienotās vērtības uz vienu gadā nodarbināto darbaspēka vienību izmaiņas, EUR/nodarb.	70	91
Papildus rādītāji			
Rādītāja veids	Rādītājs	Mērķis	Izpilde, %
	Jaunbūvēto vai atjaunoto ēku grīdas platība, m2	1,800	330
	LIZ atbalstītajās saimniecībās, ha	24,000	137
Iznākuma	Izveidoto ilggadīgo stādījumu platība, m2	50,000	222
	Iegādāto iekārtu un tehnikas vienību skaits	1,200	437

Daļēji naturālo saimniecību pasākuma provizoriskā ietekme

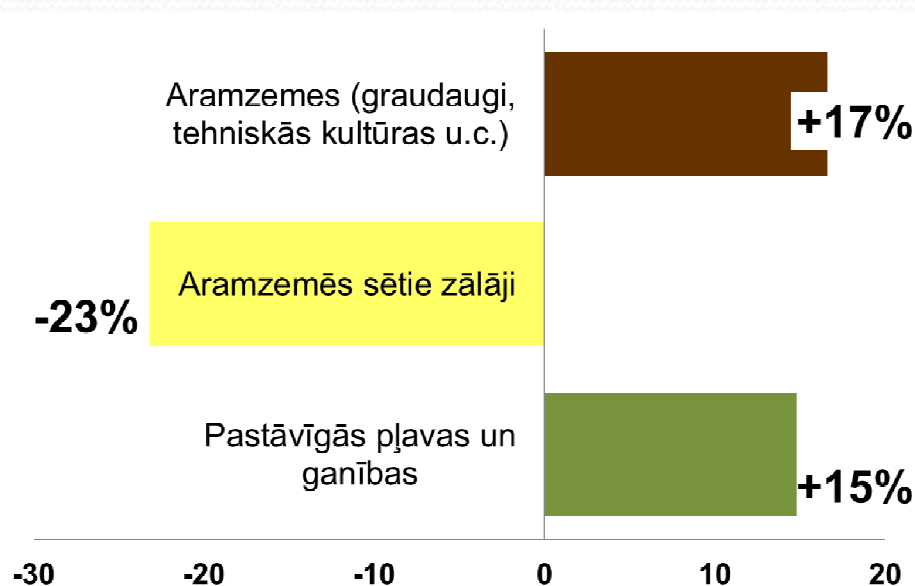

- pasākuma tiešā neplānotā ietekme uz **nodarbinātību** (darbaspēka pieaugums atbalstītajās saimniecībās pasākuma ietekmē) ir mēreni **pozitīva** (**0.25 LDV**)
- pasākums **rada pašsvara zudumus 23% apmērā** (23% pasākuma dalībnieku būtu veikuši līdzīgas investīcijas arī bez programmas atbalsta)
- pasākumam **ir ievērojams sviras efekts 71% apmērā** (atbalsta saņemšana inducē atbalsta saņēmēju tēriņu pieaugumu par 71%)
- pasākuma mērķis **darba ražīguma pieaugumam gandrīz sasniegts** (pasākuma rezultativitāte ir **91%** no plānotā rezultāta)
- pasākuma mērķis bruto **pievienotās vērtības pieaugumam** (ieguldījumam visas lauku ekonomikas izaugsmē) **ir sasniegts** (pasākuma rezultativitāte ir **127%** no plānotā rezultāta)

Rādītāju par 2. ass pasākumiem apkopošana

- Balstoties uz LAD, DAP, VMD, LVĢMC telpiskajiem datiem tiek apkopotas rādītāju vērtības par rezultātu un ietekmes rādītājiem 2. ass pasākumos un LAP 2007-2013 kopējiem rādītājiem. Dati tiek apkopoti gan rādītāju tabulās, gan teritoriālā (reģioni, novadi, MLA, Natura 2000) griezumā. Ietekmes rādītāji galvenokārt saistīti ar izmaiņām kopš 2007. gada, piemēram..

LIZ struktūras izmaiņas %
deklarētajās lauku bloku platībās
(2014 vs. 2007)

(Aramzemēm +125 tūkst.ha, aramzemēs sētajiem zālājiem –96 tūkst.ha, PPG +60 tūkst.ha)

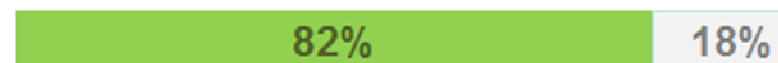
Dati: LVAEI apkopojums pēc LAD datiem

Ietekmes kvalitatīvais novērtējums

Padziļināto interviju rezultāti

Saimniecību/uzņēmumu konkurētspēja

Lauku ekonomika kopumā

Sektora (atbilstošā) kopējā konkurētspēja

Leader un VRG darbība

Dzīves kvalitāte laukos kopumā

Vides situācijas uzlabošana

Saimniecību ekonomiskās darbības dažādošana

Ekonomikas dažādošana laukos

Inovatīvas pieejas

Darbaspēka izmaiņas saimniecībās

Atjaunojamās enerģijas piedāvājums

■ Pozitīvs

■ Neitrāls

■ Negatīvs

■ Nav viedokļa

Netiešās ietekmes kvalitatīvais novērtējums

Padziļināto interviju rezultāti

Pozitīvās ietekmes apmērs

Programmas pozitīvā ietekme

Padziļināto interviju rezultāti

- Papildus finansējums saimniecības attīstībai; liela daļa projektu nevarētu tikt īstenoti bez programmas, tostarp kredītu fonda, atbalsta
- Atbalstu saņēmušie mazie un arī jaunie lauksaimnieki attīsta ražošanu.
- Impulss mājsaimniecības attīstībai, lauku saimniecību pārprofilēšanai, atsevišķu specializāciju (cūkkopība, savvaļas dzīvnieku audzēšana, dārzenkopība) un bioloģiskās lauksaimniecības nostiprināšanās
- LAP tiek uztverts kā būtisks instruments vides aizsardzībā
- Ieguldījumi meliorācijā un meža nozarē tiek atsaucīgi novērtēti
- **Leader** veic ielu ieguldījums lauku kopienas attīstībā

Programmas ieviešanas trūkumi

Padziļināto interviju rezultāti

- Vairākkārt minēta atbalsta nepietiekamība (meliorācijai, īpaši, meža zemē, augļkopībai, siltumnīcām)
- Lliels skaits mazo saimniecību nevarēja kvalificēties atbalstam un iegūt līdzfinansējumu, atsevišķas prasības kooperācijas atbalsta pretendentiem traucē iegūt tirgusspēku mazajiem biedriem
- Agrovides pasākumos LV izmanto tikai daļu no iespējām, tiem būtu jābūt plašākiem, turklāt jāveic izglītošanas pasākumi saistībā ar videi draudzīgas ūdens un augsnes resursu apsaimniekošanu ne tikai caur atsevišķām lekcijām, bet arī jānodrošina pastāvīgas konsultācijas, jo īpaši ĪJT
- VRG darbojas neizvērtējot situāciju kopumā un nedomājot ilgtermiņā
- Informācijas trūkums par LAP atbalsta iespējām, konsultāciju pakalpojumu ierobežotā pieejamība
- Nav sabalansēts teitoriālais pārklājums; reģionalās prioritātes nav noteiktas un politikas virzība nav redzama
- Atsevišķu atbalsta pasākumu īstenošanas un atbalsta nosacījumu kritika (meža nozarē, meliorācijā, modernizācijā u.c.)

■ Veikt **kompleksus pētījumus** par resursiem visā valsts teritorijā:

- **Zeme** (augšnes digitālā kartēšana, laukaugi – piemērotākās šķirnes attiecīgai augsnei, minerālmēslu, sēklas u.c. izmaksas, lopkopība – šķirnes, barības utt. izmaksas, mežsaimniecība – sugas, kopšanas utt. izmaksas, derīgie izrakteņi –pieejamība, iespējas, izmaksas utt.)
- **Ūdeņi** (upju, ezeru izmantošanas iespējas un izmaksas, termālie mērījumi utt.)
- **Infrastruktūra** (ceļi –kvalitāte, attālumi, komunikāciju pieejamība: internets, gāze, elektrība, pakalpojumi, utt.-esamība, izbūve, izmaksas)
- **Tirgus** iespējas, prognozes (dažādās preču grupās, dažādās valstīs, garšu īpatnības)

Balstoties uz rezultātiem uzņēmēji var uzzināt perspektīvās nozares konkrētā teritorijā un provizoriskās izmaksas

Stiprināt LLU un pētniecības institūtu kapacitāti, (valsts pētījumi – nozaru attīstībai)

- LLKC tīkla attīstība (LLU, BIOR, LVAEI, LVAI u.c. institūti apmāca LLKC konsultantus un VLT pārstāvjus, kas tālāk nodod zināšanas visā LV teritorijā)

Paldies par uzmanību

e-pasts:

elita.benga@lvaei.lv

Mājas lapa:

<http://www.lvaei.lv>